

ТРАДИЦІЇ ТА НОВАТОРСТВО ДРАМАТУРГІЇ Ж. ЖИРОДУ

Беляєва О.М.

Питання про особливість художньої системи, творчий шлях Ж. Жироду, його внесок у процес становлення європейської інтелектуальної драми, вплив на подальший розвиток французького театру та його місце у сучасній драматургічній ієрархії є одним з актуальних і недостатньо вивчених у вітчизняному літературознавстві.

Як відомо, драматургія – мистецтво синтетичне, вона тісно взаємодіє, з одного боку, з театром, з другого – з літературою. Питання про взаємовідносини драматурга та театру в різних аспектах поставало перед Ж. Жироду протягом усього творчого шляху. Утім, Жироду залишив небагато теоретичних праць, у яких конкретно розглядались питання драматургії: стаття «Про сучасний театр» та одноактна п'єса «Паризький експромт». Ремінісценція з «Версальським експромтом» Мольєра мала глибокий зміст – Жироду підтвердив вірність віковим традиціям проблемного театру. Митець надавав великого значення єдності художньої літератури та театру. На його думку, тенденція протиставити театр літературі, ізолювати його від добротної літературної основи мала згубний вплив на глядача, нівелювала функції театру.

Художній твір не існує сам по собі, він з'являється в конкретну епоху, визріває на конкретному підґрунті і знаходиться в тісному контакті традиціями, впливами, запозиченнями. Однією з характерних рис творчості Жироду в даному аспекті є тісне сплетіння легендарно-міфологічних, біблійних, літературно-музичних, архітектурних тем, мотивів, сюжетів та образів. Значна кількість посилань, ремінісценцій, алюзій обумовлена сутністю системи творчих засобів драматурга, його художніх принципів і прерогатив.

Жироду стояв біля витоків європейської інтелектуальної драми і був одним із перших, хто відійшов від традиційної у XIX – поч. XX століття

обробки античних сюжетів у дусі надто поглибленої психологічної розробки; характерів, мотивації дій і вчинків персонажів. Натомість драматург будував свої п'єси як словесну дуель дійових осіб, драматичне зіткнення різних життєвих позицій, конфлікт носіїв протилежних моральних цінностей та ідей.

Вільне тлумачення міфів, переакцентуація міфологічного матеріалу наповнювали твори драматурга сучасною проблематикою. Поєднуючи античність із сучасністю, Жироду йшов шляхом деміфологізації, відмови від героїки та патетики. Натомість його п'єсам властива тонка ліричність, елементи психологізму і, разом з тим, іронія, сарказм, антитеза. Жироду вдалося досягнути у своїй творчості високого ступеня сатиричності, гротескної гостроти, органічного поєднання трагічних і фарсових елементів.

Зберігаючи мінімальний комплекс структурного оформлення міфу та асоціативно-символічний підтекст, що виникає внаслідок цього, Жироду створював драми-притчі, спрямовані не стільки на емоційний вплив, скільки на активізацію думки глядача. Поетика його театру органічно вписується у контекст загальнокультурних та літературних течій першої половини минулого століття.

Масштаби творчої діяльності, яскрава індивідуальність автора, своєрідність його творів та оригінальна естетична концепція театру Жироду заслуговують на пильну увагу дослідника.